

Светлана Е. Томић¹
 Алфа БК универзитет
 Факултет за стране језике

**МАРИНА ХЈУСОН ПОЛУПЕРИФЕРИЈА И РОД:
 ПОБУНА КОНТЕКСТА (БЕОГРАД: ИНСТИТУТ ЗА
 КРИМИНОЛОШКА И СОЦИОЛОШКА
 ИСТРАЖИВАЊА, 2015)**

Марина Благојевић Хјусон истакнута је социолошкиња и феминисткиња, научна саветница у Институту за кримнолошка и социолошка истраживања, међународна експерткиња која десет година ради за Европску комисију и Европски парламент. Обављала је експертске мисије у Монголији, Јерменији, Азербејдану, радила је родне пројекте за владе у региону и бројне међународне организације (UN DP, UNIFEM, UN Women, USAID ...). Хјусон је објавила више књига и преко 120 научних публикација из родних студија. Њена знања су видљива и заступљена у међународној и домаћој средини, али не са истим односом прихваћености. Свесна овог проблема дијахроничитета према својим радовима у Србији, др Хјусон више пута поставља питање рецепције своје нове публикације. Управо та рецепција, њена структура и проблеми могу бити нова тема за драгоцено истраживање у будућности.

Хјусон напомиње да је нову књигу писала на српском језику не би ли њена знања била доступнија у домаћој науци. Та чињеница у довољној мери илуструје став српске академије према науци и друштву. Разлог нечитања и непознавања значајних студија можда не лежи, како је напоменуто, у томе што студенти не читају књиге на енглеском, већ се треба упитати у којој мери то чине њихови наставници којима би требало да је дужност да студентима преносе нова и поуздана знања. Која то знања у овом случају наставници не предају

¹ svetlana.tomic@alfa.edu.rs

студентима и зашто? У првом реду не преносе знања која се тичу производње неједнакости и одржавања друштвених криза. А када та знања долазе од критички оријентисане научнице и феминисткиње, она су још мање добродошла у средини која у критици не види услов напретка науке, где је антифеминизам део легитимног научног дискурса, а локална знања - самопроглашен ауторитет. У овом примеру илустрован је још један однос центра и полупериферије којим се бави ауторка књиге *Полупериферија и род: побуна контекста*.

Ова најновија публикација Марине Хјусон веома је важна јер представља синтезу њеног двадесетпетогодишњег знања и нових открића о односима центра, полупериферије и периферије. У *Предговору* Марина Хјусон објашњава развој својих истраживања, симбиотичну везу научнице и активисткиње. Она је једна од кључних актерки женског покрета у Србији од 1990. године па надаље. Након представљених тема и проблема у *Уводу*, у другом поглављу, *Чему теорија полупериферијалности?*, иницијаторка прве постсоцијалистичке феминистичке конференције („Шта можемо за себе да урадимо“ 1994.) и експерткиња за родне политике, показује како се феминистички може дефинисати различитост без инфериорности.

У том другом делу књиге, Марина Хјусон указује на сукоб реалности и потреба источноевропских земаља у транзицији са једне стране и произведеног знања на Западу са друге стране. Она наводи неколико убедљивих примера различитог испољавања „центричности“ („метрополичности“) академског феминизма на Западу почев од неких угледних ауторки (Nanette Funk, Gabriela Griffin). Иако је то илустрација колонијализма, Хјусон одбија да разматрање овог озбиљног проблема сведе под неоколонијалну стратегију (како то често и олако чине неки проучаваоци), познајући чињеницу да се наспрам ове доминације путем знања касних 80-их и 90-их година 20. века у Србији испољавала „жеђ за знањем... учењем, упијањем идеја“... Хјусон такође демистификује разгранате праксе искривљавања знања код феминисткиња на Западу које нису само утицале на појачавање, неприхватање и непоштовање разлика у односу на феминисткиње из источноевропских земаља („у транзицији“). Таква искривљавања била су пренесена у академску сферу, у оквир академске праксе писања и цитирања, али и у централној организацији библиометријских индикатора, што је непрекидно утицало на „маргинализацију 'малих' језика и 'малих култура“.

Подједнако је важно што др Марина Благојевић Хјусон пажљиво разграничава наизглед исте сфере феминистичког деловања у Србији, али и у односима Запад-Исток. Током двадесет година свог рада, она је у овим напорима остала доследна. У фус-нотама Хјусон указује на сложеност феминистичких проблема у Србији, која могу постати посебан предмет проучавања. Ово је такође важан допринос, јер у Србији ретко ко говори и пише о феминистичкој

„правоверности“, клановским борбама, деауторизацији идеја, српском национализму или деконтекстуализованом космополитизму унутар феминизма, као и политичности феминистичких активности ... Друга група важних дистинкција које би требало да буду проучене а на коју Хјусон указује је она између феминистичке научне заједнице и академског феминизма.

Осим критичког посматрања дозвољених и недозвољених разлика (Север-Југ; Запад-Исток), Хјусон проблематизује и групу појмова који искривљују токове стварности: „сестре“, „теорија“, „реалност“, „транзиција“, „глобализација“, „транснационализација“... У оквиру овог преиспитивања језика и стварности, проблему употребе енглеског језика посвећена је додатна пажња. Ту је Марина Хјусон указала на инертност српске академске заједнице, на проблеме успостављања веза са “центром“ источноевропских феминисткиња, при чему се не усклађују домаће потребе израза и употреба страног језика, као ни етички изазови.

Марина Хјусон скреће пажњу и на везу неразумљивог језика анализа друштвених промена, искривљавања чињеница у статистичким прегледима, нетранспарентност методологија и прикривања друштвених неједнакости. Посебно је драгоцен њен угао социолошкиње која поседује свест о фундаменталној важности карактеристика популације за економски и друштвени развој и о потреби интерсекционалних анализа. Као експерткиња родних политика и мисија евопских и других земаља, Хјусон пружа објашњења шта се дешава са родним режимима у време „транзиције“. Њена три теоријска полазишта су „Јужна теорија“ (Колонел 2007), теорија стајалишта (Хартсок 1983. и Хардинг 1984, 2004) и идеја о вишеструким модерностима и пројектима модернизације (Ајзенштата 2002). Помоћу њиховог удруживања, Хјусон истиче да су различити делови света међусобно повезани и да односи центар-полупериферија-периферија нису фиксирани за географско-економска значења, већ да су пресудне њихове структурне одлике које су повезане са локалношћу и произилазе из медијалног положаја.

У односу на своје претходне студије, Хјусон је сада проширила појам полупериферије како би објаснила промене унутар различитих друштава и одговорила на питање како је могуће трансформисати „центре“. Дакле, ранију примену појма надоградила је помоћу два феминистичка теоријска правца, интерсекционалности деконструкције, а уместо различитих термина за знање, јавне политике и праксе предлаже употребу једног – „знање/политике/праксе“ (Jeff Hearn) јер сматра да је потребно учврстити везу између знања и деловања. Објашњавање разлика између појмова полупериферије и полупериферијалности, представљено у трећем поглављу, што представља такође значајан увид у суштине друштвених појава који долазе из истраживања различитих контекста.

Књига ће бити од користи не само социолозима, већ и истраживачима других друштвених наука. Кроз анализу и синтезу одабране групе проблема ауторка је представила специфичности источноевропске транзиције, после двадесетак година поново актуелизујући питање шта можемо да урадимо за себе. Проблем рецепције књиге није без разлога стављен у први план. Оно позива на испитивање односа знања у центру и знања изван центра. Ауторка наглашава да сазнајни процес повезује освешћивање и оснаживање субјекта, оно укључује производњу знања које је услов за промене у друштву. Овом новом књигом др Марина Благојевић Хјусон узима перспективу света-као-целине. Она је пример феминистичког дефинисања различитости без инфериорности, са контекстуализованим погледом на производњу знања, чињеница и њихову манипулацију.

Датум пријема: 17.10.2105.

Датум исправки: 2.11.2015.

Датум одобрења: 5.11.2015.